Vydal: Úrad pre verejné obstarávanie, Ružová dolina 10, 821 09 Bratislava

Vypracoval: projektový tím Aktivity č. 2 v rámci realizácie národného projektu Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku

Grafické úpravy: SlovenskaChranenaDielna.sk

Úrad pre verejné obstarávanie / www.zevo.uvo.gov.sk /www.uvo.gov.sk / #miroslavhlivak

Bratislava, február 2022

ÚVO
ÚRAD PRE VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

Moderný prístup k verejnému obstarávaniu

2. vydanie

Operačný program
Efektívna verejná správa

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je financovaný z Európskeho sociálneho fondu.

Obsah

1. Zelené verejné obstarávanie

Novinky v zelenom verejnom obstarávaní 3
Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami v kocke 6
Environmentálne hľadisko v praxi pri nákupe čistiacich prostriedkov 8
Ďalšie pripravované aktivity 9

2. Sociálne aspekty vo verejnom obstarávaní

Novinky v oblasti sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní 10
Sociálne hľadisko - Transparentný účet Spravodlivé podmienky v dodávateľskom reťazci 11
Rozhovor: Spolupráca s chránenou dielňou 14
Ďalšie pripravované aktivity 16

3. Verejné obstarávanie inovatívnych riešení 17

Novinky vo verejnom obstarávaní inovatívnych riešení 17
Nové usmernenie Európskej komisie k inovatívnemu obstarávaniu 18
Problematika prípravných trhových konzultácií v inovatívnom obstarávaní 19
Prepojenie s inovačnými ekosystémami 20
Ďalšie pripravované aktivity

Príhovor predsedu Úradu pre verejné obstarávanie

Som veľmi rád, že Úrad pre verejné obstarávanie (ďalej len „úrad“) môže predstaviť verejnosti už druhé vydanie odborného časopisu pripraveného v rámci národného projektu **Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku**, ktorý sa zameriava aj na strategické verejné obstarávanie, a približuje tak dôležité témy, ako sú zelené verejné obstarávanie, sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní a verejné obstarávanie inovatívnych riešení.

Vzdelávanie v oblasti verejného obstarávania považujem za kľúčové v snahe o profesionalizáciu, o ktorú sa usilujem už od svojho nástupu do funkcie. Preto by som rád vyzdvihol všetky aktivity mojich kolegov z Odboru dohľadu a Inštitútu verejného obstarávania, ktoré prispeli k rozširovaniu odborných vedomostí obstarávateľských subjektov, a to najmä vydaním špecifických príručiek týkajúcich sa strategického verejného obstarávania alebo realizovaním hodnotných školení pre odbornú verejnosť. Zároveň veľmi oceňujem, že úrad, v spolupráci s medzinárodnou organizáciou OECD, realizoval v uplynulom roku 2021 odborné workshopy na témy **Ekologické témy súčasnosti s prepojením na zelené verejné obstarávanie** a **O boji proti konfliktu záujmov**, počas ktorých si mali možnosť vyhlasovatelia súťaží a odborná verejnosť vymeniť vzájomné skúsenosti, a inšpirovať sa v ďalších pripravovaných verejných obstarávaniach, čo taktiež predstavuje významný krok v procese profesionalizácie.

Zároveň by som rád upriamil pozornosť na pripravovaný workshop, ktorý sa uskutoční v máji 2022 a bude sa venovať témam týkajúcich sa sociálneho verejného obstarávania. Som presvedčený, že aj takýmito aktivitami je úrad nápomocný v snahe o prehlbovanie vedomostí obstarávateľských subjektov a bude naďalej svojou činnosťou prispievať k profesionalizácii v oblasti verejného obstarávania.

JUDr. Miroslav Hlivák, PhD., LLM

predseda Úradu pre verejné obstarávanie

Miroslav Hlivák absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského, kde zložil aj rigoróznu skúšku. Ďalej absolvoval štúdium na The Nottingham Trent University, BIBS - vysoká škola, kde mu bol udelený akademický titul LLM. Zároveň úspešne obhájil na Paneurópskej vysokej škole, Fakulte práva dizertačnú prácu a bol mu udelený akademický titul PhD. Dňa 14. 09. 2017 bol zvolený do funkcie predsedu Úradu pre verejné obstarávanie, ktorú zastáva dodnes.

Novinky v zelenom verejnom obstarávaní

Od 2. 8. 2021 nadobudol účinnosť nový **zákon č. 214/2021 Z. z. o podpore ekologických vozidiel cestnej dopravy a ozmene a doplnení niektorých zákonov** (ďalej len „zákon o ekologických vozidlách“), ktorý je transpozíciou Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1161. Smernica o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy tvorí súčasť komplexnej politiky Európskej únie zameranej na dekarbonizáciu odvetvia dopravy prostredníctvom agregácie nákupu ekologických vozidiel.

Primárnym a nosným princípom zákona o ekologických vozidlách je zavedenie požiadaviek **na minimálne percentuálne podiely ekologických vozidiel pri zadávaní nadlimitných zákaziek** podľa zákona č. **343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom obstarávaní“), ale aj **uzatváranie zmlúv o službách vo verejnom záujme v osobnej doprave** podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007.

Táto povinnosť sa okrem nadobúdania vozidiel formou kúpy, lízingu, kúpy na splátky alebo prenájmu vozidla, vzťahuje aj na ďalšie služby, ako sú napr. obstarávanie služieb verejnej cestnej dopravy, služieb doručovania poštových zásielok, služieb na zber odpadu a pod. (viď príloha číslo 1 zákona o ekologických vozidlách).

V nadväznosti na nový zákon o ekologických vozidlách, tím zeleného verejného obstarávania pripravil pre verejných obstarávateľov, obstarávateľov a odbornú verejnosť projektový výstup – **metodickú príručku** s názvom „**Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami**“.

Metodická príručka je zameraná na ozrejmenie a vysvetlenie základných pojmov, práv a povinností vyplývajúcich z nového zákona o ekologických vozidlách. V úvodných častiach dokumentu je vysvetlená **definícia ekologického vozidla**, kto a pri akých zákazkách má povinnosť nakupovať ekologické vozidlá alebo požadovať dodanie služieb prostredníctvom ekologických vozidiel, na aké kategórie vozidiel sa vzťahujú nové pravidlá, aké sú výnimky a aký minimálny percentuálny podiel musí byť podľa nového zákona dodržaný. Záverečné časti metodickej príručky sú zamerané na vysvetlenie nových informačných povinností, spôsob a periodicitu ich vykonávania. Dokument zároveň približuje aj spôsob vykonávania kontrol a informuje o výške sankcií v prípade nedodržania zákonných povinností. **V záverečnej časti metodickej príručky sa nachádza zoznam najčastejších otázok, ktoré môžu vzniknúť pri tomto type nákupov.**

Súčasne s metodickou príručkou bola vydaná aj prehľadná **Infografika**, ktorá má verejným obstarávateľom a obstarávateľom pomôcť rýchlo sa zorientovať v základných povinnostiach súvisiacich s novým zákonom o ekologických vozidlách.

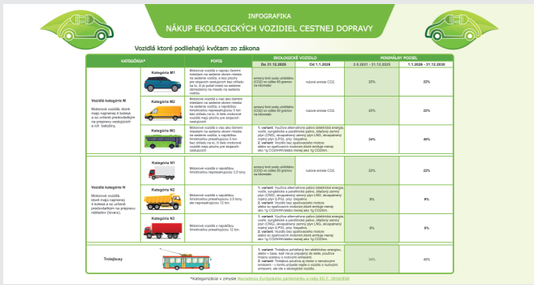

Workshop

Dňa 26. 5. 2021 zorganizoval úrad aj online workshop s názvom „**Ekologické témy súčasnosti s prepojením na zelené verejné obstarávanie**“ s medzinárodnou účasťou zástupcu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD), poslanca Európskeho parlamentu, viacerých odborníkov na problematiku ekológie alebo zeleného verejného obstarávania z Českej republiky a zo Slovenska. Cieľom workshopu bolo priblížiť vyhlasovateľom súťaží a odbornej verejnosti ekologické témy s prepojením na environmentálne charakteristiky v procese zeleného verejného obstarávania.

Program workshopu bol rozdelený na dva samostatné celky. Prvý celok bol všeobecný, zameraný primárne na ekologické témy, ktoré mali za cieľ vzdelávať verejných obstarávateľov, obstarávateľov, ako aj odbornú verejnosť v oblasti environmentálnych aspektov s prepojením na zelené verejné obstarávanie. V rámci prvého bloku zazneli inšpiratívne príspevky k trendom, cieľom a výzvam v zelenom verejnom obstarávaní, inovatívnemu prístupu v rámci energetickej hospodárnosti budov, udržateľnej produkcii dreva a elektromobility. Druhý celok bol tvorený praktickou časťou zameranou na príklady dobrej praxe z oblasti zeleného verejného obstarávania, ktoré prezentovali zástupcovia z Českej republiky a zo Slovenska.

Veľkou inšpiráciou pre vyhlasovateľov súťaží boli reálne skúsenosti **Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Masarykovej univerzity k téme odpadového hospodárstva, zástupcu Českého vysokého učení technického z Prahy k meraniu, monitorovaniu a vymáhaniu spoločensky zodpovedného verejného obstarávania, ako aj príspevky o možných nástrahách a rizikách inovatívnych zelených riešení.**

Taktiež zaujímavé praktické príklady boli vyhlasovateľom súťaží a odbornej verejnosti prezentované slovenskými zástupcami z Ministerstva vnútra SR, Magistrátu hl. mesta SR Bratislava a úradom. Všetkým naším panelistom ďakujeme za podnetné a inšpiratívne príspevky.

Celkovo sa workshopu zúčastnilo 79 účastníkov a vystúpilo na ňom 14 panelistov. V rámci našej organizácie išlo o prvý medzinárodný workshop, ktorý bol realizovaný výlučne online formou pomocou funkcionality aplikácie MS Teams.

Ukážku z realizovaného workshopu, v ktorej nájdete aj krátky zostrih príhovoru predsedu úradu p. Miroslava Hliváka, ktorým workshop otvoril, si môžete pozrieť na **projektovom webovom sídle**.

Podcasty

V rámci projektových aktivít a výstupov pripravil tím zeleného verejného obstarávania v apríli 2021 svoj prvý podcast, ktorý sa vo všeobecnosti venoval **problematike zeleného verejného obstarávania**. V podcaste sme informovali o tom, že súčasný zákon o verejnom obstarávaní umožňuje aplikovať **environmentálne hľadisko vo všetkých štádiách verejného obstarávania**, a to v rámci podmienok účasti, technických požiadaviek pri opise predmetu zákazky, kritérií na vyhodnotenie ponúk a pri podmienkach na plnenie zmluvy. V prípadoch, **keď charakter, množstvo alebo typ** obstarávaného predmetu zákazky nedovoľuje verejnému obstarávateľovi / obstarávateľovi **využiť environmentálne hľadisko pre celý predmet zákazky**, zákon o verejnom obstarávaní umožňuje rozdeliť zákazku na časti a environmentálne hľadisko využiť v niektorých častiach. Ďalším z podporných nástrojov je **rámcová dohoda alebo dynamický nákupný systém**, ktorý vďaka svojej flexibilite, obdobne ako delenie zákaziek na časti, umožňuje verejnému obstarávateľovi / obstarávateľovi uplatniť zelené kritériá aspoň na niektoré konkrétne druhy predmetu zákazky. Aj v tomto roku sa budú môcť naši poslucháči tešiť na viaceré podcasty zamerané na zaujímavé témy z prostredia zeleného verejného obstarávania. Uvedený **podcast k zelenému verejnému obstarávaniu** si verejní obstarávatelia môžu vypočuť **na webovom sídle úradu**.

Školenia

Úrad zorganizoval v mesiaci január 2021 **dve školenia** s názvom: **Zelené verejné obstarávanie** – papier, počítače, vozidlá a v mesiacoch november a december 2021 **dve školenia** s názvom: **Ekologický nákup čistiacich prostriedkov a vozidiel cestnej dopravy.** Týchto školení sa zúčastnili zástupcovia ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, zriaďovateľských organizácií v ich pôsobnosti, miest a samosprávnych krajov. Cieľom bolo priblížiť účastníkom školení základné inštitúty, ktoré zavádza nový zákon o podpore ekologických vozidiel cestnej dopravy a rovnako priblížiť možnosti ako vytvoriť zelenú zákazku na nákup ekologických čistiacich prostriedkov. Pre súčasnú epidemiologickú situáciu mali školenia dištančnú formu s využitím on-line platformy. Veľmi nás potešila pozitívna spätná väzba, a preto v **prvom štvrťroku 2022** plánujeme zorganizovať na túto tému **ďalšie školenia**. Bližšie informácie budú zverejnené na webovom sídle úradu a rovnako aj na **projektovom webovom sídle**.

Pred prípravou metodickej príručky (Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami) a k nej nadväzujúcich školení bola vykonaná analýza cieľovej skupiny subjektov, na ktoré je potrebné sa zamerať. Pre čo najpresnejšie určenie cieľovej skupiny boli analyzované zákazky obstarávané podľa CPV kódov spadajúcich pod pôsobnosť zákona o ekologických vozidlách za posledných 10 rokov. Analyzované boli verejné obstarávania ukončené v období od 01. 01. 2011 do augusta 2021. Cieľovú skupinu tak tvorili najmä ministerstvá obrany, spravodlivosti, životného prostredia a práce, vyššie územné celky, železničné spoločnosti, krajské mestá a mestá. Pri našich školeniach sme sa prioritne zamerali na túto skupinu subjektov.

V rámci priebežnej činnosti participoval projektový tím zeleného verejného obstarávania na stretnutí predsedu úradu p. Hliváka s poslankyňou NR SR p. Halgašovou, ktorá bola informovaná o národnom projekte úradu k téme zeleného verejného obstarávania, ako aj o ďalších materiáloch vydaných úradom k tejto téme. Zároveň pokračovali rozhovory o príprave nového **Národného programu pre zelené verejné obstarávanie do roku 2030**. V apríli 2021 sa uskutočnilo rokovanie so zástupcami úradu, Ministerstva životného prostredia SR a Slovenskej agentúry životného prostredia. Následne sa tím zeleného verejného obstarávania zúčastnil **odbornej konzultácie k širšej právnej povinnosti povinného uplatňovania zeleného verejného obstarávania v Slovenskej republike**, ktorú zorganizovalo Ministerstvo životného prostredia SR dňa **9. 7. 2021.** Konzultácie sa zúčastnili zástupcovia **ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, obstarávateľov a podnikateľských subjektov**. Ministerstvo životného prostredia SR predstavilo 4 tézy, ktorými by sa zákonná úprava mohla uberať:

1. **tzv. “česká úprava”** - všeobecná právna povinnosť v rámci § 10 zákona o verejnom obstarávaní, aby všetky zákazky boli primárne určené ako zelené;
2. **povinné kvóty** - v obdobnej podobe ako to pozná súčasná právna úprava zákona o verejnom obstarávaní pri sociálnom hľadisku;
3. **zriadenie centrálnej obstarávacej organizácie / podpora centrálneho verejného obstarávania -** niektoré strategické komodity (určené nariadením vlády SR) budú centrálne obstarávané pre ostatných verejných obstarávateľov a obstarávateľov;
4. **sektorová úprava** - v legislatíve pre konkrétnu produktovú skupinu by bolo uvedené, že má byť obstarávaná „nazeleno“.

Z vyššie uvedených téz boli zo strany Ministerstva životného prostredia SR zvolené alternatívy: **1. osamostatnenie a zvýšenie všeobecnej** (nesektorovej) **kvóty** pre ústredné orgány štátnej správy (§ 7 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní) a 2. zavedenie **všeobecnej uplatniteľnosti zeleného verejného obstarávania v rámci centrálneho obstarávania** najskôr v rámci ústredných orgánov štátnej správy neskôr aj pre ostatné subjekty, resp. kombinácia dvoch vyššie uvedených prístupov.

V rámci ďalších projektových aktivít, tím zeleného verejného obstarávania pripravil **rozhovor s odborníkom** p. Ing. Marekom Hudecom, ktorý pracuje na Ministerstve dopravy a výstavby SR na Odbore cestnej dopravy a venuje sa hlavne legislatíve v cestnej doprave. Spolupracoval s úradom na transpozícii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2019/1161, ktorá bola transponovaná zákonom o ekologických vozidlách. V rámci ďalších aktivít tím zeleného verejného obstarávania participoval na **príprave novely**

zákona o verejnom obstarávaní, ktorou bolo do § 10 ods. 7 a 8 zákona o verejnom obstarávaní **zavedené environmentálne hľadisko**. Zároveň sa v závere roka tím zeleného verejného obstarávania zúčastnil rokovania s **Ministerstvom životného prostredia SR o podpore recyklácie stavebného odpadu v SR** v rámci Plánu obnovy a odolnosti SR.

Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami v kocke

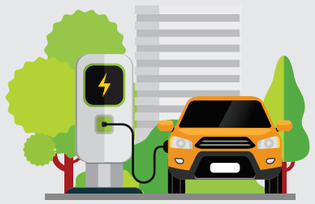

Dôsledky klimatických zmien začíname čoraz viac pociťovať už aj na vlastnej koži. Časté výkyvy počasia, dlhotrvajúce horúčavy, suchá a bleskové povodne sa stali obrazom posledných rokov. Spoločným menovateľom týchto javov je zvýšená koncentrácia skleníkových plynov v našej atmosfére, ktoré začínajú mať čoraz väčší vplyv na klimatické zmeny. Uvedomujúc si túto nelichotivú situáciu pripravil Európsky parlament a Rada (EÚ) **smernicu č. 2019/1161, ktorou sa mení smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy.** Do slovenského právneho poriadku bola táto smernica transponovaná **novým zákonom o ekologických vozidlách**, ktorý **nadobudol účinnosť dňa 2. 8. 2021. Hlavným cieľom** zákona o ekologických vozidlách **je podporiť postupné nahrádzanie spaľovacích motorov ich ekologickejšími variantmi.** Inovácie v sektore dopravy pomáhajú znižovať emisie CO2, znečistenie ovzdušia a hlukové zaťaženie, pričom zároveň podporujú dekarbonizáciu tohto odvetvia. Cieľom tohto príspevku je **zosumarizovať najväčšie zmeny, ktoré so sebou prináša zákon o ekologických vozidlách.**

Zákon o ekologických vozidlách okrem nových pojmov, oprávnení a povinností, zavádza predovšetkým **minimálne percentuálne podiely ekologických vozidiel pri zadávaní nadlimitných zákaziek** podľa zákona o verejnom obstarávaní, ale **aj pri uzatváraní zmlúv o službách vo verejnom záujme v osobnej doprave** podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 (ďalej len „nariadenie č. 1370/2007“). Zákon o ekologických vozidlách sa vzťahuje na **verejných obstarávateľov** (§ 7 zákona o verejnom obstarávaní), **obstarávateľov** (§ 9 zákona o verejnom obstarávaní) a na **objednávateľov**, ktorí uzavreli zmluvy o službách vo verejnom záujme v osobnej doprave, pri ktorých je proces kontrahovania upravený podľa nariadenia EP a Rady č. 1370/2007. Tieto povinnosti sa vzťahujú na vozidlá **kategórií M1, M2, M3, trolejbus, N1, N2 a N3**, pričom existujú viaceré zákonné výnimky (napr. vozidlá navrhnuté a vyrobené alebo prispôsobené len na použitie **ozbrojenými silami, policajným zborom alebo iným orgánom verejnej moci, pancierové vozidlo, sanitné vozidlo, pohrebné vozidlo, poľnohospodárske a lesné vozidlá , atď.)**

Zdôrazňujeme, že pri zadávaní civilných nadlimitných zákaziek môže ísť okrem **nákupu tovaru** (kúpa, lízing, kúpa na splátky, prenájom ekologického vozidla) **aj o poskytnutie niektorej zo služieb, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 zákona o ekologických vozidlách.**

Pôjde o služby:

- verejnej cestnej dopravy;
- osobnej cestnej dopravy na osobitné účely;
- nepravidelnej osobnej dopravy;
- zberu odpadu;
- cestnej dopravy poštových zásielok;
- dopravy balíkov;
- doručovania poštových zásielok;
- doručovania balíkov.

Dôležité je si uvedomiť, že v prípade, ak ste **verejný obstarávateľ** alebo **obstarávateľ** podľa zákona o verejnom obstarávaní a predpokladaná hodnota vašej zákazky na poskytnutie niektorej z **vyššie uvedených služieb dosiahla výšku civilnej nadlimitnej zákazky**, tak ste povinný, podľa zákona o ekologických vozidlách, **požadovať poskytnutie takýchto služieb ekologickým vozidlom v súlade s minimálnymi percentuálnymi podielmi, ktoré sú príslušné pre dané referenčné obdobie**. Zákon o ekologických vozidlách pritom zavádza **dve referenčné obdobia.**

Prvé referenčné obdobie trvá **od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2025** a stanovuje minimálny podiel ekologických vozidiel nasledovne**:**

a) **22 %** pre vozidlo kategórie **M1, M2 a N1**,
b) **8 %** pre vozidlo kategórie **N2 a N3**,
c) **34%** pre vozidlo kategórie **M3 a trolejbus**, pričom polovica z uvedeného minimálneho podielu (t. j. **17%**) vozidiel musí byť tvorená vozidlami s **nulovými emisiami**.

Druhé referenčné obdobie trvá od **1. 1. 2026 do 31. 12. 2030** stanovuje minimálny podiel ekologických vozidiel nasledovne:

a) **22 %** pre vozidlo kategórie **M1, M2 a N1**,
b) **9 %** pre vozidlo kategórie **N2 a N3**,
c) **48%** pre vozidlo kategórie **M3 a trolejbus**, pričom polovica z uvedeného minimálneho podielu (t. j. **24%**) vozidiel musí byť tvorená vozidlami s **nulovými emisiami.**

Zdôrazňujeme, **že zákon o ekologických vozidlách sa vzťahuje iba na civilné nadlimitné zákazky a zmluvy o službách vo verejnom záujme** v osobnej doprave upravených podľa nariadenia EP a Rady č. 1370/2007, pri ktorých sa postup obstarávania / kontrahovania **začal po 2. 8. 2021**. Výnimkou, ktorá priamo vyplýva z nariadenia EP a Rady č. 1370/2007 pri zmluvách o službách vo verejnom záujme v osobnej doprave, je priemerná ročná hodnota **menej ako 1 000 000 €** alebo ak ročný rozsah kilometrov je **menší ako 300 000 km**. Ďalšou výnimkou, je v prípade zmluvy o službách vo verejnom záujme zadanej **priamo malému alebo strednému podniku**, ktorý **neprevádzkuje viac ako 23 vozidiel**. V tomto prípade je možné zvýšiť uvedené hodnoty; a to buď priemernú ročnú hodnotu zmluvy odhadovanú na **menej ako 2 000 000 €**, alebo ak sa týkajú poskytovania služieb vo verejnom záujme v osobnej doprave v rozsahu **menšom ako 600 000 km**.

Okrem povinnosti nákupu ekologických vozidiel a služieb, ktoré sú zabezpečované týmito vozidlami, majú verejní obstarávatelia, obstarávatelia a objednávatelia aj novú **informačnú povinnosť,** ktorá spočíva v elektronickom zasielaní súhrnných správ úradu. Zákon o ekologických vozidlách stanovuje **rozdielnu periodicitu** zasielania **súhrnných správ pre verejných obstarávateľov / obstarávateľov** (ročná periodicita) a **pre objednávateľov** (vždy po konci referenčné obdobia).

Na **verejných obstarávateľov / obstarávateľov sa vzťahuje povinnosť zaslať úradu** elektronicky každoročne **do 30. januára súhrnnú správu o zmluvách**, ktoré sú výsledkom nadlimitnej civilnej zákazky (**nákup vozidiel** alebo **služieb podľa prílohy č. 1** zákona o ekologických vozidlách). Verejný obstarávateľ / obstarávateľ **nezasiela úradu súhrnné správy, ak v predchádzajúcom kalendárnom roku neuzatvorili žiadnu zmluvu**, ktorá by bola výsledkom nadlimitnej civilnej zákazky (**nákup vozidiel** alebo **služieb podľa prílohy č. 1** zákona o ekologických vozidlách). Prvá zákonná povinnosť na elektronické zaslanie súhrnnej správy vzniká verejným obstarávateľom / obstarávateľom (v prípade **nákupu vozidiel** alebo **služieb podľa prílohy č. 1** zákona o ekologických vozidlách) najneskôr k **30. 1. 2022 za obdobie predchádzajúceho kalendárneho roku**, teda ak civilnú nadlimitnú zákazku vyhlásili **po 2. 8. 2021** a zároveň stihli uzavrieť aj zmluvu do **31. 12. 2021**. Nový typ **súhrnnej správy o zmluvách na ekologické vozidlá** je zverejnený na webovom sídle úradu spolu s príručkou na vypĺňanie súhrnných správ.

To najzaujímavejšie z metodických usmernení:
Otázky žiadateľov uvedené v metodických usmerneniach úradu k zákonu o ekologických vozidlách sa týkali napr. dátumov vyhlásenia zákazky a zadania zákazky, a či sa na predmetné zákazky bude tento zákon vzťahovať (napr. metodické usmernenie č. **9729-5000/2021**).

Ďalšie otázky smerovali k výpočtu minimálneho podielu ekologických vozidiel na celkovom počte vozidiel a k zaokrúhľovaniu tohto podielu na celé číslo smerom nahor (metodické usmernenie č. **11061-5000/2021** alebo č. **11622-5000/2021**).

V rámci metodického usmerňovania sa riešili aj otázky, či možno považovať palivá typu FAME a typu HVO za alternatívne palivá podľa zákona o ekologických vozidlách (metodické usmernenie č. **11484-5000/2021**).

Medzi zaujímavé patrilo aj metodické usmernenie č. **12212-5000/2021**, ktoré riešilo problematiku kombinovaného použitia nafty a LPG prostredníctvom systémov dvojpalivových technológií.

V metodickom usmernení č. **3093-5000/2022** bol žiadateľ poučený, že nie je potrebné zverejňovať súhrnnú správu podľa § 6 ods. 1 zákona o ekologických vozidlách v prípade, že v období od 2. 8. 2021 do 31. 12. 2021 neuzavrel žiadnu zmluvu spadajúcu pod zákon o ekologických vozidlách.

Všetky metodické usmernenia sú zverejnené na webovom sídle úradu v sekcii Legislatíva/Metodika/Dohľad v záložke Metodické usmernenia.

Bližšie informácie ohľadom pojmov, práv a povinností, ktoré prináša zákon o ekologických vozidlách nájdete v metodickej príručke s názvom „**Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami**“ ako aj v **Infografike** k metodickej príručke.

Environmentálne hľadisko v praxi pri nákupe čistiacich prostriedkov

Chceli by sme sa s Vami podeliť o naše praktické skúsenosti s nákupom hygienických a čistiacich prostriedkov, ktoré v sebe zahŕňajú environmentálne hľadisko. Ako prvé je potrebné sa zamyslieť a pouvažovať nad tým, ako môžete zlepšiť / zefektívniť chod Vašej organizácie, čiže pozerať sa do vnútra (identifikácia potrieb a definovanie požiadaviek) a zamerať sa na:

- **prevenciu pred znečistením:**
  využívať opatrenia brániace alebo minimalizujúce vzniku znečistenia (napr. umiestnením rohoží a čistiacich zón na frekventovaných miestach pri vchodoch do budov, vchodoch na WC a pod.);
- **znižovanie počtu používaných čistiacich prostriedkov:**
  zefektívniť používanie čistiacich prostriedkov, keď namiesto niekoľkých budete používať jeden / dva univerzálnejšie;
- **znižovanie negatívneho vplyvu na životné prostredie:**
  zamerať sa predovšetkým na zloženie čistiacich prostriedkov;
- **znižovanie produkcie odpadu:**
  dbať na minimalizáciu a recyklovateľnosť obalov čistiacich prostriedkov, prípadne uprednostňovať väčšie balenia.

V rámci prípravy každého verejného obstarávania je dôležité všetky tieto veci konzultovať s tými, ktorí **budú reálne upratovacie a čistiace služby** pre Vás vykonávať. Ako ďalšie praktické riešenie pri procese prípravy sa ukázalo, **konzultovať rozsahy jednotlivých dodávok** s osobami, ktoré vedú Váš sklad, keďže **skladové kapacity bývajú častokrát obmedzené** a tento problém viete ľahko odstrániť napr. nastavením periodicity dodávok v rámci zmluvných ustanovení. Zároveň sa pri príprave súťažných podkladov snažte čo najviac zjednodušiť proces prípravy ponuky, tzn. minimalizovať polia a údaje, ktoré požadujete vyplniť, aby ste zabránili vzniku prípadných chýb zo strany uchádzačov. Pre čo najlepšiu reakciu trhu odporúčame **uviesť environmentálne hľadisko už priamo do názvu zákazky**. Najdôležitejšie je pri každej obstarávanej komodite **poznať možnosti, ktoré nám trh ponúka**. Odporúčame preto **zavádzať environmentálne hľadisko do opisu predmetu zákazky postupne**, aby nedošlo k obmedzeniu hospodárskej súťaže.

Príklad:
Prostriedok na umývanie riadu:
Ekologický čistič a odmasťovač nečistôt z riadu musí mať znížený negatívny vplyv na životné prostredie, musí spĺňať technické požiadavky environmentálnej značky EÚ, musí byť v súlade s kritériom 1 a kritériom 4 environmentálnej značky EÚ (EU Ecolabel Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/1217) pre čistiace prostriedky na tvrdé povrchy ohľadom toxicity pre vodné organizmy a látok, ktorých použitie je vylúčené alebo obmedzené.

Overovanie:
Uchádzač musí predložiť k ponúkanému výrobku dokumentáciu, ktorá preukazuje jeho súlad s požiadavkami verejného obstarávateľa. Výrobky, ktorým bola udelená environmentálna značka (EU Ecolabel) pre čistiace prostriedky na tvrdé povrchy alebo iná príslušná environmentálna značka typu I podľa normy EN ISO 14024, ktorá je úradne uznaná v členských štátoch EÚ na vnútroštátnej alebo regionálnej úrovni, a ktorá označuje výrobky, ktoré majú nižší negatívny dopad na životné prostredie ako výrobky s nimi porovnateľné, sa budú považovať za výrobky spĺňajúce požiadavky.

Na záver by sme radi dali do pozornosti informáciu, že povinnosť aplikácie environmentálnych hľadísk v jednotlivých zákazkách pre nákup čistiacich prostriedkov a upratovacích služieb vyplýva pre ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy priamo **z uznesenia vlády SR č. 80/2021** k návrhu metodiky pre produktovú skupinu „Čistiace prostriedky a upratovacie služby“ s uplatnením environmentálnych charakteristík v rámci zeleného verejného obstarávania. Tieto skutočnosti sú podporené aj **zákonom č. 395/2021** Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon o verejnom obstarávaní a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým bolo **doplnené environmentálne hľadisko** v rámci základných pojmov (§ 2 ods. 5 písm. q) a súčasne **zavedené povinné kvóty** v § 10 ods. 7 pre verejných obstarávateľov a obstarávateľov. Zmeny sú účinné od **31. 3. 2022.**

Bližšie informácie a návod ako ekologicky nakupovať čistiace prostriedky a upratovacie služby pri zohľadnení environmentálnych aspektov vo verejnom obstarávaní nájdete v „**Metodike pre produktovú skupinu zelené verejné obstarávanie na čistiace prostriedky a upratovacie služby**" a v metodickej príručke s názvom „**Ako nakupovať ekologické čistiace prostriedky?**"

Ďalšie pripravované aktivity

V ďalšom období sa bude úrad aj naďalej zameriavať na aktivity v oblasti vzdelávania verejných obstarávateľov a obstarávateľov, preto počas roka plánuje ďalšie školenia na zelené verejné obstarávanie. Najbližšie školenie sa zameria na metodiku nákupu ekologických vozidiel a vybraných služieb povinne zabezpečovaných ekologickými vozidlami a na obstarávanie ekologických čistiacich prostriedkov. Pre čo najlepšie zacielenie školenia ohľadom nákupu ekologických vozidiel si opätovne analyzujeme zákazky spadajúce pod pôsobnosť nového zákona o ekologických vozidlách, tentokrát od termínu, v ktorom sa zákon dostal do platnosti, t.j. od 2. 8. 2021, a pozrieme sa na obstarávania vyhlásené do konca roka 2021. Súčasne nás tento rok čaká tvorba novej metodiky k vybranej produktovej skupine. Aj v roku 2022 plánujeme pokračovať v príprave podcastov a rozhovorov s odborníkmi na aktuálne témy súvisiace s aplikáciou environmentálneho hľadiska a naďalej spolupracujeme s Ministerstvom životného prostredia a Slovenskou agentúrou životného prostredia pri vypracovaní a aktualizácii metodík v oblasti zeleného verejného obstarávania a ďalších opatrení a aktivít zameraných na znižovanie znečisťovania životného prostredia. Vaše námety, postrehy a odporúčania na zlepšenia nám môžete zasielať na email: **zelenevo@uvo.gov.sk**

Novinky v oblasti sociálnych hľadísk vo verejnom obstarávaní

Sociálne verejné obstarávanie poskytuje jedinečnú príležitosť, ktorá má predpoklady vyvolať významné pozitívne zmeny v našej spoločnosti. Je príležitosťou, ako môže štát a jeho inštitúcie prispieť k zabezpečeniu zvýšenia kvality života ľudí, ktorí to skutočne potrebujú.

V roku 2021 sa úrad z pohľadu sociálneho verejného obstarávania zameral hlavne na budovanie základného povedomia o sociálnych hľadiskách, ktoré je možné aplikovať vo verejnom obstarávaní. Cieľom úradu bolo vzbudiť u verejných obstarávateľov, obstarávateľov a tzv. dotovaných osôb, záujem o využívanie sociálnych hľadísk nielen v povinnej zákonnej 6 % kvóte, ale aj nad jej rámec. Dlhodobou snahou úradu je, aby obstarávateľské subjekty vnímali pozitívny prínos sociálnych hľadísk a ich (aj dobrovoľným) uplatňovaním tak prispeli k podpore a zvyšovaniu životnej úrovne vybraných skupín osôb.

Úvodom roka 2021 bola vydaná „**Stratégia pre sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní na Slovensku na roky 2021-2025**“, predstavujúca dlhodobý plán, ktorý presne identifikuje potreby, nástroje a spôsoby ich riešenia spolu s časovým harmonogramom ich realizácie. Cieľom stratégie je identifikovať čo najoptimálnejšie možnosti, prístupy a spôsoby aplikovania sociálneho hľadiska do verejného obstarávania v praxi a následne pripraviť také kognitívne nástroje, ktoré aplikáciu sociálneho hľadiska zjednodušia a vysvetlia spôsobom, ktorý bude pre obstarávateľské subjekty akceptovateľný, jasný a zrozumiteľný a ktorý ich bude v oblasti sociálneho cítenia inšpirovať k ich aplikovaniu do praktickej roviny.

V nadväznosti na prijatú Stratégiu úrad identifikoval a zrealizoval v rámci národného projektu „Zvyšovanie efektívnosti v oblasti verejného obstarávania na Slovensku“ viaceré aktivity podporujúce rozširovanie informácií o sociálnych hľadiskách. Ako prvú je možné spomenúť špecifickú príručku s názvom „**Základná kniha o sociálnych hľadiskách**“, ktorá bola vydaná v druhej polovici roka.

Jej prioritou je poskytnúť obstarávateľským subjektom základné informácie o implementácii optimalizovaných postupov v rámci zavádzania sociálnych hľadísk do verejného obstarávania s jasne definovanými pravidlami od ich výberu až po aplikáciu vo verejnom obstarávaní, ktoré umožňuje platná legislatíva nielen u nás, ale aj v celej EÚ. Príručka komplexne zachytáva celú problematiku, týkajúcu sa sociálnych hľadísk ako celku, a obsahuje všetky podstatné informácie takým spôsobom, ktorý umožní subjektom bez odborných skúseností s aplikáciou sociálnych hľadísk použiť tieto informácie vo svojich pripravovaných verejných obstarávaniach.

Školenia

Okrem vydávania publikácií sa úrad zameral aj na osobnejší spôsob komunikácie, a preto v priebehu roka 2021 zrealizoval **štyri školenia** na témy **Sociálne verejné obstarávanie**, **Sociálne hľadisko – podpora zamestnanosti, sociálne podniky a iné vyhradené subjekty, Sociálne hľadisko, podpora zamestnanosti a podpora vzdelávania**. Cieľom školení bolo poskytnúť prierez základných informácií o uplatňovaní vybraných sociálnych hľadísk nielen z pohľadu zákona o verejnom obstarávaní, ale aj priniesť poznatky z aplikačnej praxe. Pozitívnym obohatením boli hostia nielen z prostredia obstarávateľských subjektov, ale aj organizácií podporujúcich sociálno-ekonomickú situáciu a uplatnenie znevýhodnených osôb na trhu práce, ako aj účasť samotných znevýhodnených subjektov na trhu práce, ktoré boli ochotné podeliť sa so svojimi skúsenosťami. Koncept školení bol postavený na vzájomnej interakcii, výsledkom ktorej bolo zozbieranie najčastejších otázok, ktoré boli zodpovedané v materiáli „**Odpovede k najčastejším otázkam k sociálnemu hľadisku**“. Za zmienku určite stoja aj v dnešnej dobe verejnosťou obľúbené podcasty, v rámci ktorých sa úrad venoval podpore a prezentácii dokumentov vydaných v súvislosti s problematikou sociálneho hľadiska, ako aj inštitútu vyhradených zákaziek.

Všetky vyššie uvedené výstupy sú k dispozícii na **projektovom webovom sídle**, ktorý je venovaný realizácii národného projektu.

Sociálne hľadisko - Transparentný účet Spravodlivé podmienky v dodávateľskom reťazci

Pri realizácii mnohých zákaziek, v ktorých sa na plnení zákazky podieľajú aj subdodávateľské subjekty, sú tieto subjekty pri úhradách za vykonanú prácu odkázané a naviazané na úhradu platby od hlavného dodávateľa, ktorému v zmysle zmluvných podmienok za vykonané dielo poskytuje odplatu verejný obstarávateľ. Práve tu môže hroziť isté riziko, a vyskytli sa už také situácie, kedy verejný obstarávateľ hlavnému dodávateľovi za realizované práce síce odplatu vyplatil v stanovenom čase, avšak subdodávateľ odplatu za svoj podiel vykonanej práce od hlavného dodávateľa neobdržal, prípadne mu tento zaplatil až oveľa neskôr, čo mohlo týmto subjektom spôsobovať výrazné finančné problémy, ba dokonca ovplyvniť ich ďalšiu existenciu.

K zamedzeniu vzniku takýchto situácií a k zabezpečeniu, aby sa finančné prostriedky, ktoré verejný obstarávateľ uhradí hlavnému dodávateľovi, dostali k týmto subjektom a aby sa k nim dostali najmä včas, môže slúžiť aj finančný nástroj s názvom **transparentný účet**.

Ide v podstate o bežný bankový účet avšak s tým rozdielom, že tento je otvorený, prehľadný a dostupný – prístup k nahliadnutiu doň má tak verejný obstarávateľ ako aj široká verejnosť, nakoľko je zverejnený a dohľadateľný priamo v online priestore na webstránkach bankových domov, a teda ktokoľvek a kedykoľvek si môže prezerať všetky typy transakcií, ktoré na ňom prebiehajú, ako napríklad kedy bola konkrétna platba prijatá, v akej výške a komu jednotlivé platby z tohto účtu odchádzajú.

V prípade zákaziek, kde je predpoklad, že v nej bude existovať dodávateľský reťazec, napr. u stavebných zákaziek, môže zriadenie takéhoto účtu v súvislosti s danou zákazkou verejný obstarávateľ zmluvnou podmienkou od dodávateľa vyžadovať a zároveň ho zaviazať k tomu, aby následne jeho zriadenie aj preukázal a zároveň aby všetky so zákazkou súvisiace úhrady v prospech subdodávateľských subjektov prebiehali výhradne prostredníctvom tohto účtu a v zmysle stanovených zmluvných podmienok.

Pre subdodávateľov je to svojim spôsobom určitá garancia, môžu si tak v prehľade transakcií na tomto účte odkontrolovať, či platba za nimi vykonanú prácu už bola verejným obstarávateľom hlavnému dodávateľovi uhradená, a teda vedia odhadnúť, kedy môžu očakávať im prislúchajúcu platbu a naplánovať si tak ďalšie aktivity.

Na Slovensku majú tento produkt v ponuke tri bankové inštitúcie – Fio banka, a.s., Slovenská sporiteľňa, a.s. a Všeobecná úverová banka, a.s.. Prehľad základných informácií o tomto produkte v jednotlivých bankách uvádzame v prehľade nižšie a viac informácií o tom, aké sú podmienky zriadenia či vedenia tohto typu účtu v jednotlivých bankách nájdete na príslušných webstránkach týchto bánk. Nižšie pripájame odkazy priamo na webstránky bánk, kde je možné tieto účty zriadiť.

- Transparentný účet - Slovenská sporiteľňa (slsp.sk)
- Transparentné účty (transparentneucty.sk)
- Transparentný účet | Fio banka
- Výpis transparentných účtov | Fio banka
- https://www.vub.sk/transparentneucty/
- https://ib.vub.sk/pch/transparentne-ucty

Výhody Transparentného účtu

Zriadime každému, kto dobrovoľne alebo na základe zákonnej povinnosti chce zverejniť informácie o transakciách na svojom účte, napr.:

- fyzické osoby,
- politické strany,
- nadácie,
- občianske združenia,
- mestá a obce, atď.

Štandardný účet z ponuky našej banky **so špeciálnym nastavením zverejnenia** na stránke www.transparentneucty.sk:

- jednoducho a prehľadne zobrazené transakcie,
- všetky detaily vrátane poznámok vkladateľov,
- možnosť kontroly kreditov a debetov,
- k účtu môžete zverejniť **svoje logo alebo fotografiu**.

K účtu môžete získať:

- platobnú kartu,
- elektronické bankovníctvo,
- domáci aj zahraničný platobný styk,
- prehľad o pohyboch na účte vďaka výpisom elektronického bankovníctva alebo telefónu.

Pre zriadenie účtu potrebujete:

- platný doklad totožnosti,
- listinný dokument o právnej subjektivite (originál dokladu alebo úradne osvedčená kópia dokladu),
- alebo výpis z obchodného registra prip. inej evidencie, v ktorej ste zapísaný,
- uzatvoriť Dodatok k zmluve o bežnom účte, v ktorom súhlasíte so zverejnením transakcií.

Máte už u nás zriadený Transparentný účet a chcete k nemu zverejniť logo alebo fotku?

Nasnímajte svoje logo alebo fotku vo formáte **JPEG** (*.jpg, *jpeg), **PNG** (*png), v rozlíšení aspoň 300 x 300 pixelov, max. veľkosť 2 MB a nahrajte tu:

Zdroj: Transparentný účet - Slovenská sporiteľňa (slsp.sk)

Transparentný účet

Transparentný účet je špeciálny typ bežného bankového účtu. Je zriaďovaný za účelom poskytnutia detailných informácií o transakciách na transparentnom účte širokej verejnosti pomocou internetu. Ktokoľvek tak môže jednoducho kontrolovať pohyby a stav finančných prostriedkov na týchto účtoch - **k dispozícii sú všetky transakcie rok spätne od dňa prehliadania**. Fio Transparentný účet má naviac podrobné filtre, ktoré umožňujú jednoduché vyhľadanie konkrétnej transakcie či transakcií.

Zoznam transparentných účtov vedených vo Fio banke

Pre koho je určený predovšetkým?

Fio transparentný účet je zameraný na podporu neziskových organizácií - spolkov, nadácií, fondov, politických strán a pod., ktorým pomáha posilniť dôveryhodnosť hospodárenia tým, že umožňuje komukoľvek a kedykoľvek nahliadnuť do histórie finančných transakcií.

Transparentný účet Fio banky využívajú nielen neziskové organizácie, ale aj fyzické osoby či obchodné a iné spoločnosti, napríklad družstvá či poskytovatelia služieb s účastníckymi či registračnými poplatkami.

Výhody k transparentnému účtu ZADARMO

- Založenie, vedenie a zrušenie účtu
- Prehľadný Internetbanking
- Mobilná aplikácia Smartbanking pre Android, iOS
- Neobmedzený počet prichádzajúcich a odchádzajúcich platieb v rámci SEPA v EUR
- Neobmedzený počet trvalých príkazov a inkás v rámci SEPA v EUR
- Neobmedzený počet prichádzajúcich a odchádzajúcich platieb medzi SR a ČR v CZK
- Bezkontaktná karta MasterCard
- 2 výbery mesačne z akéhokoľvek bankomatu
- Výber hotovosti na pokladni (nad 50 €)
- Vklad hotovosti na pokladni
  (v mene EUR - prevedený majiteľom či oprávnenou osobou k účtu)

Zdroj: Transparentný účet | Fio banka

Čo je Transparentný účet

Transparentný účet funguje ako bežný bankový účet, avšak všetky jeho transakcie sú verejne dostupné na stránke Transparentné účty.

Pre koho je Transparentný účet určený?

Účet si môže zriadiť každý, kto dobrovoľne chce alebo z legislatívneho hľadiska musí zverejňovať transakcie na svojom účte, napr.:

- fyzické osoby
- neziskový sektor – najmä nadácie a občianske združenia
- politické strany
- mestá a obce

Výhody Transparentného účtu

- **zverejnenie Transparentného účtu máte úplne zadarmo**
- **zvýšite svoju dôveryhodnosť, keďže široká verejnosť bude mať bezplatný prístup ku všetkým transakciám**
- **môžete si zvoliť názov účtu, ktorý sa bude zobrazovať na webstránke**

Zdroj: https://www.vub.sk/transparentneucty/

Návrh zmluvných podmienok - transparentný účet (vzorová textácia-ukážka)

V nasledovnom texte uvádzame len pre inšpiráciu niektoré možné návrhy textácie zmluvných podmienok v súvislosti s vyžadovaním zriadenia/vedenia transparentného účtu dodávateľom. Uvedené textácie sú len informatívneho charakteru a je ich nutné prispôsobiť potrebám verejného obstarávateľa a povahe predmetu plnenia konkrétnej zákazky a to tak, aby uvedené textácie a požiadavky boli súladné so zákonom o verejnom obstarávaní.

Článok 1
Dodávateľ sa zaväzuje najneskôr k dátumu podpisu zmluvy zriadiť osobitný "transparentný" účet vedený v banke (ďalej len „transparentný účet"). Tento transparentný účet bude dodávateľom vedený a aktívny počas celej doby plnenia zákazky. Jeho zrušenie bude možné až po vysporiadaní všetkých záväzkov vyplývajúcich z plnenia zákazky (platby dodávateľ/subdodávateľ).

Článok 2
Dodávateľ sa zaväzuje využívať transparentný účet výlučne vo vzťahu k finančným transakciám súvisiacich s realizáciou predmetu zákazky, a to najmä k platbám subdodávateľom za plnenie predmetu zákazky. Pre vylúčenie pochybností sa subdodávateľom rozumie výlučne právnická alebo fyzická osoba, s ktorou uzavrel zmluvu na realizáciu časti prác alebo dodávok potrebných na realizáciu predmetu zmluvy.

Článok 3
Všetky finančné transakcie z transparentného účtu musia byť realizované bezhotovostne. Výber hotovosti zo zákazkového účtu nie je povolený. Prehľad transparentného účtu musí zobrazovať informácie o platobných transakciách v rozsahu a v zmysle nasledujúceho odstavca aspoň po dobu jedného roku spätne od momentu zobrazenia prehľadu transparentného účtu treťou osobou. Z prehľadu transparentného účtu musí byť pri odchádzajúcich platobných transakciách uvedené nasledovné:
a) výška platobnej transakcie;
b) dátum realizácie platobnej transakcie;
c) číslo bankového účtu protistrany;
d) IČO protistrany, alebo ak nemá protistrana pridelené IČO, tak meno protistrany.

Článok 4
Objednávateľ je oprávnený vyzvať dodávateľa k poskytnutiu účelu akejkoľvek platobnej transakcie vyplývajúcej z prehľadu transparentného účtu. Dodávateľ nie je oprávnený výzvu Objednávateľa odmietnuť. Tato výzva môže byť vykonaná zápisom do Stavebného denníka, alebo iného relevantného dokumentu, ktorý zabezpečí zaznamenanie údajov. Objednávateľ si

je v rámci tejto výzvy oprávnený vyžiadať aj akékoľvek relevantné doklady preukazujúce pravdivosť účelu platenej transakcie.

Článok 5
Objednávateľ je oprávnený požadovať a zhotoviteľ je povinný uhradiť nasledovné zmluvné pokuty:

a) zmluvná pokuta v prípade porušenia ktorejkoľvek povinnosti dodávateľa vzťahujúcej sa k transparentnému účtu vo výške .....Eur za každé jedno porušenie, ak sa nejedná o prípad podľa nasledujúceho písmena;
b zmluvná pokuta v prípade porušenia povinnosti dodávateľa zriadiť a viesť transparentný účet vo výške .....Eur za každý začatý kalendárny deň porušenia tejto povinnosti až do dňa preukázateľného vykonania nápravy.

Článok 6
Pri podstatnom porušení zmluvných podmienok, uvedených v zmluve, ktoroukoľvek zo zmluvných strán, je druhá zmluvná strana oprávnená bez zbytočného odkladu od zmluvy odstúpiť. Podstatným porušením zmluvy je nad rámec zákonných skutočností opakované včasné nezaplatenie splatného finančného záväzku dodávateľa aj iba jednému subdodávateľovi, ak objednávateľ zistí toto porušenie.

Rozhovor: Spolupráca s chránenou dielňou

Podpora zamestnanosti sa určite dá považovať za jedno z tých významnejších sociálnych hľadísk, ktoré možno vo verejných obstarávaniach uplatniť. Okruh ľudí, ktorí majú sťažený prístup k akejkoľvek pracovnej príležitosti, je široký, ale okruh samotných pracovných príležitostí, resp. možností ich uplatnenia sa na trhu práce, je príliš úzky.

Verejné obstarávanie vo svojej podstate zahŕňa širokú škálu možností k vytváraniu želaných pracovných príležitostí, nakoľko obstarávateľské subjekty zabezpečujú obstaranie rozmanitých druhov tovaru, rôznych typov služieb či variabilných stavebných prác, tak jednoduchších, ako aj zložitejších, pričom samotné nástroje k uplatneniu sociálneho hľadiska sú obsiahnuté v zákone. Ak to teda charakter zákazky dovoľuje, nič nebráni obstarávateľským subjektom hlbšie sa zamyslieť nad najbližšie pripravovanou zákazkou a pozrieť sa na ňu aj z iného uhla pohľadu – ako na príležitosť k možnej pozitívnej zmene. Nie je pritom ani tak rozhodujúca skutočnosť, ktorým osobám bude takáto príležitosť prostredníctvom verejnej zákazky poskytnutá, ako fakt, že túto príležitosť uvedené osoby vôbec dostanú, pričom cieľom je udržať ju čo najdlhšie obdobie.

Vraví sa „kde je vôľa tam je aj cesta . Na trhu dnes pôsobí aj niekoľko rôznych hospodárskych subjektov, ktoré sa priamo zameriavajú na zamestnávanie akokoľvek znevýhodnených osôb. Takýmito subjekta mi sú napríklad registrované sociálne podniky a chránené dielne, a preto aj zadanie vašej zákazky niektorému z týchto subjektov, ak je zákazka pre takýto subjekt vhodná, môže byť tá správna cesta.

Cieľom tohto národného projektu je, okrem iného, nielen zvyšovanie povedomia o možnostiach uplatňovania sociálneho hľadiska, ale aj jeho prenesenie do praxe, kde v určitých prípadoch možno jeho pozitívny efekt aj merať. Jednou z aktivít národného projektu je aj tvorba, vydávanie a tlač rôznych publikačných vzdelávacích materiálov, ako časopis, ktorý práve čítate.

No a práve tu sme našli príležitosť prepojenia teórie s praxou aj my. Na uvedené aktivity sme preto oslovili chránené dielne, ktoré sa na poskytovanie týchto služieb zameriavajú. Ako teda prebieha naša spolupráca so Slovenskou chránenou dielňou, s.r.o. a v čom sú isté špecifiká, si môžete prečítať v nasledujúcom rozhovore s pánom Richardom Kopúnom, vedúcim chránenej dielne.

Ako vo všeobecnosti vnímate problematiku súvisiacu so zamestnávaním znevýhodnených osôb?
Každý, kto niekedy pracoval, či pracuje so znevýhodnenými osobami mi dá určite za pravdu, že táto práca nie je o klasickom komerčnom podnikaní. Je to práca, ktorá musí byť robená so srdcom a svojim spôsobom je to určité poslanie. Aj napriek našej neustálej snahe, situácia nie je ideálna, napríklad v mesiacoch od januára do októbra sme v strate, ktorá nám narastá každý mesiac, a to aj napriek dotáciám. Počas uvedených mesiacov máme nepravidelné zákazky, ako napr. šitie, grafické služby a potlač textilu a reklamných predmetov, tých však nie je toľko, koľko je naša kapacita. Máme aj pravidelnú manuálnu zákazku na montážne práce, ale fakturácia za túto prácu nepokryje režijné náklady a tým sa tvorí spomínaná strata.

Ako funguje Vaša chránená dielňa, koho zamestnáva? My máme päť dielní s rôznym zameraním – grafická - potlačová, krajčírska, cukrárenská, kreatívno-baliaca, manuálno - montážna. Aktuálne zamestnávame 42 ľudí, z toho 34 sú zdravotne znevýhodnené osoby. Sme tak v podstate jedna z najväčších chránených dielní v Slovenskej republike a práve z dôvodu rôzneho pracovného zamerania jednotlivých dielní máme, dá sa povedať, najkomplexnejšiu a najširšiu škálu služieb a výroby.

Má práca so znevýhodnenými osobami svoje špecifiká?
Samozrejme, určite má. Osoby, ktoré aj my zamestnávame v našich dielňach, majú rôzne formy zdravotného znevýhodnenia. Preto je dôležité najmä pri vytváraní pracovných podmienok pre tieto osoby myslieť na to, že každá z týchto osôb musí mať nastavené individuálne pracovné podmienky, ktoré je potrebné akceptovať a zohľadniť pri vytváraní čo najviac vyhovujúceho pracovného prostredia.

Oslovujú Vás na spoluprácu aj iné štátne, či verejné inštitúcie, vnímate prípadne rozdiel oproti minulosti?
Máme niekoľko klientov medzi základnými a strednými školami a obcami (cca 8% nášho celoročného obratu). Čo sa týka miest, väčších štátnych inštitúcií či štátnych podnikov, tak tieto nás oslovujú zriedkavo, resp. len minimálne. Problém je najmä v tom, že aj keď nás oslovia, tak podmienky, ktoré požadujú, sú nastavené tak, že sú pre nás často nesplniteľné. Oproti minulosti zatiaľ nepociťujeme rozdiel, je možné že mnohí verejní obstarávatelia majú zabehnutých dodávateľov a nechcú to až tak meniť. Svetlou výnimkou u nás je zatiaľ Úrad pre verejné obstarávanie a SEPS a. s. (2- % celoročného obratu). Avšak 90% obratu našej dielne je tvorený zákazkami pre komerčné súkromne firmy.

Aký je Váš cieľ a v čom vidíte priestor na zlepšenie?
Určite bude našim cieľom získať viac pravidelných celoročných zákaziek na manuálne práce, lebo vďaka týmto prácam môžeme zamestnať viac ľudí so zdravotným znevýhodnením. Každý mesiac mávame totiž niekoľko nových žiadostí o zamestnanie od osôb, ktorí sú šikovní, avšak ktorých žiadny zamestnávateľ v ich okolí nechce zamestnať, nakoľko majú také zdravotné znevýhodnenie, ktoré im neumožňuje pracovať za štandardných pracovných podmienok.

Ďalšie pripravované aktivity

Úrad považuje presadzovanie spoločensky zodpovedného verejného obstarávania za svoje priority, a preto má v pláne pokračovať v aktivitách na ich podporu aj v nasledujúcom období.

Cieľom pre nasledujúce obdobie je vydanie dvoch špecifických príručiek, ktorých snahou bude prehlbovať poznatky obstarávateľských subjektov a verejnosti o ďalších druhoch sociálnych hľadísk. Tvorba a obsah týchto príručiek bude prispôsobený aj na základe námetov vyplývajúcich zo vzájomnej interakcie z uskutočnených školení, nakoľko obstarávateľské subjekty môžu v rámci hodnotiaceho procesu jednotlivých školení posielať svoje námety projektovému tímu, ktorý ich priebežne vyhodnocuje.

V rámci edukačnej činnosti má úrad ďalej naplánované pokračovať v školeniach pre obstarávateľské subjekty. Za týmto účelom pripravujeme niekoľko školení a za významný medzník považujeme aj pripravovaný medzinárodný workshop zameraný na problematiku uplatňovania sociálnych hľadísk. Za efektívny nástroj, ktorý výrazne dopomôže k zvyšovaniu úrovne pripravovaných aktivít, považuje úrad spoluprácu so širokým spektrom subjektov, ktoré sú spôsobilé adresnejšie identifikovať problémy týkajúce sa uplatňovania sociálnych hľadísk v procese verejného obstarávania. Snahou bude v nasledovnom období poskytnúť predovšetkým praktické rady a skúsenosti napr. vo forme príkladov dobrej praxe, vzájomnej výmeny odporúčaní a skúseností prezentovaním konkrétnych subjektov. V prípade záujmu zúčastniť sa pripravovaných aktivít sa môžu obstarávateľské subjekty, ale aj iné hospodárske subjekty prihlásiť na adrese **socialnevo@uvo.gov.sk**.

Novinky vo verejnom obstarávaní inovatívnych riešení

Vývoj ide ruka v ruke s inováciami. Tento uhol pohľadu v súkromnom sektore je dávno zaužívaný a je nevyhnutné, aby si aj predstavitelia štátu tento typ zmýšľania čo najviac osvojili. Týka sa to nepochybne aj tak dôležitej oblasti, akou je verejné obstarávanie.

Vyhlasovatelia súťaží si vo väčšine kladú za ciel dostať za čo najnižšiu cenu tovar požadovanej kvality. Bežná ekonomicko-právna činnosť personálu sa tak dostáva do zabehnutých koľají a neostáva čas zaoberať sa novým, inovatívnejším spôsobom ako túto svoju činnosť vykonávať. Trpí tak trh, verejnosť, ako aj v neposlednom rade samotný štát.

V minulom projektovom roku, rovnako ako v predošlom, tím, venujúci sa verejnému obstarávaniu inovatívnych riešení, vyškolil ďalších niekoľko desiatok zástupcov verejných obstarávateľov a obstarávateľov. Zástupcom bola priblížená „**Všeobecná metodika verejného obstarávania inovatívnych riešení**“, vypracovaná v roku 2020, vrátane niekoľkých príkladov dobrej praxe zo zahraničia.

Primárnym cieľom zmieňovaných školení bolo propagovať vybrané postupy a inštitúty zo zákona o verejnom obstarávaní, ktoré sú svojou podstatou najvhodnejšie pri inovatívnom obstarávaní, resp. obstarávaní inovatívnych tovarov, služieb či stavebných prác.

Zástupca tímu inovácií sa taktiež zúčastnil viacero video-konferencií usporiadaných Európskou komisiou týkajúcich sa rôznych aspektov inovatívneho verejného obstarávania. V priebehu roka bolo zároveň analyzovaných viacero zahraničných príkladov dobrej praxe. Nadobudnuté poznatky boli priebežne implementované do školení a rovnako tak budú v budúcnosti zahrnuté aj do pripravovaného zborníku príkladov dobrej praxe.

Nové usmernenie Európskej komisie k inovatívnemu obstarávaniu

Európska komisia vydala v júni 2021 nové Usmernenie k inovačnému obstarávaniu.[1] Cieľom tohto usmernenia je:

- poskytnúť argumenty v prospech inovačného verejného obstarávania;
- navrhnúť opatrenia, ktoré poskytujú potrebnú podporu pre inovačné projekty;
- pomôcť prekonávať nejasnosti na základe výkladu právneho rámca EÚ pre verejné obstarávanie uplatňovaného na inovačné postupy;
- inšpiratívne príklady z reálneho života.

Európska komisia v ňom zároveň pripomína, že priemyselné odvetvia, ktoré sú závislé od predaja verejnému sektoru, môžu k inováciám a zavádzaniu nových technológií motivovať verejný dopyt. Sektory ako zdravotná starostlivosť, úprava vody, diaľkové vykurovanie, cesty a železnice takmer výlučne závisia od vyjadrenia dopytu zo strany verejnosti.

Jednou z noviniek v spomínanom usmernení je v rámci navrhnutých opatrení aj iniciatíva zriaďovania tzv. kompetenčných centier. Dvanásť členských štátov zriadilo národné kompetenčné centrá pre inovačné obstarávanie, ktoré slúžia ako jednotné kontaktné miesto na zvýšenie informovanosti, koordinovanie

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52021XC0706(03)

aktivít v oblasti budovania kapacít a pomoc verejným obstarávateľom pri vykonávaní inovačného obstarávania.

Európska komisia financuje činnosti spojené s nadväzovaním kontaktov medzi národnými kompetenčnými centrami prostredníctvom európskej siete národných kompetenčných centier v oblasti inovačného obstarávania – projekt Procure2Innovate.[2]

Ako ukážku jedného z príkladov uvedených v tomto usmernení sú inovácie, ktoré pomáhajú pri realizácii environmentálnej politiky a politiky v oblasti zdravia: Nový prístup k chladeniu poľskej nemocnice.[3]

Prečo sa zvažovalo inovačné riešenie? V dôsledku zmeny klímy sa v Poľsku častejšie vyskytujú vlny horúčav. Nemocnica v meste Sucha Beskidzka bola jednou z mnohých poľských nemocníc, v ktorých vplyv vysokých teplôt miestnosti na personál a pacientov, ako aj na lekárske prístroje vyvolával rastúce obavy. Ministerstvo verejného zdravotníctva reagovalo tak, že požiadalo všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, aby „nainštalovali vybavenie na zabránenie prieniku slnečného žiarenia v miestnostiach pre pacientov“, ktoré sú vystavené nadmernému slnečnému žiareniu. Klimatizovanie miestností pacientov však v letných mesiacoch zaťažovalo rozpočet nemocnice v meste Sucha Beskidzka.

Čo sa urobilo inak? Namiesto toho, aby nemocnica nakúpila ďalšie vybavenie rovnakého typu, požiadala subjekty na trhu v rámci technického dialógu o dostupné riešenia. Pomocou funkčných kritérií (zníženie teploty o 2 ° C) namiesto predpísania konkrétneho riešenia vo verejnej súťaže obstarala zdravšie a udržateľnejšie riešenie: fasáda budovy bola vybavená solárnymi panelmi, ktoré poskytujú ochranu bez zatemnenia miestností. Pre výsledok verejného obstarávania, ktorý bol prínosný pre pacientov, zamestnancov i vedenie nemocnice, bolo zásadné použitie modelu nákladov na celý životný cyklus.

Aký bol výsledok? Teplota vo vnútri nemocnice klesla o 10 %, aj keď sa vonkajšia teplota zvýšila o 20 %. Solárne panely pokrývajú aj 5 % spotreby elektriny v nemocnici, čo kompenzuje počiatočné investície. Tento príklad poukazuje na významnú úlohu, ktorú verejné obstarávanie a inovácie môžu zohrávať s cieľom plniť výzvy v oblasti oživenia a ekologickej transformácie.

Problematika prípravných trhových konzultácií v inovatívnom obstarávaní

V septembri 2021 sa pod záštitou Európskej komisie uskutočnila video-konferencia zameriavajúca sa na problematiku prípravných trhových konzultácií v kontexte verejného obstarávania inovatívnych riešení, resp. inovatívneho obstarávania.

2 Bližšie info https://procure2innovate.eu a https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-funded-projects

3 Podrobné informácie sú k dispozícii: http://www.ecoquip.eu/procurement-projects/cost-effective-and-low-carbon-solutions-tomaintain-the-thermal-comfort-of-patients.html

http://eafip.eu/wpcontent/uploads/2016/11/2_M.Kautsch.pdf

Európska komisia, rovnako ako aj úrad, si uvedomuje esenciálnu úlohu inštitútu, akým sú prípravné trhové konzultácie. Uvedené vníma ako dokonalý nástroj verejných obstarávateľov dopracovať sa k potrebným a podstatným informáciám pochádzajúcich z trhu, za účelom uskutočnenia zložitejšieho, inovatívnejšieho typu obstarávania.

V spomínanej video-konferencii jednotliví panelisti akcentovali dôležitosť uskutočnenia viacerých prípravných fáz, inak povedané krokov vedúcich k celkovému zvládnutiu tohto nástroja.

Jedným z takýchto prvých krokov je sumarizácia otázok, ktoré si verejní obstarávatelia musia položiť a zodpovedať ešte pred samotným začiatkom prípravných trhových konzultácií.

Medzi zmieňované otázky môžeme uviesť napr.:

- Čo chceme dosiahnuť zapojením trhu?
- Ako by vyzerala úspešná interakcia s trhom?
- Čo chceme trhu oznámiť?
- Aké informácie hľadáme?
- Na koho sa zameriavame?

Ďalším krokom je vyskladanie si odborného tímu, ktorý bude participovať na prípravných trhových konzultáciách. Následne voľba vhodnej metódy / formy akou chceme realizovať dané konzultácie.

Išlo by o:

- Dištančnú alebo osobnú formu?
- Fyzicky alebo online prenosom, či formou mailu?

Po vybratí si príslušnej formy, je potom nutné, rozvrhnúť si logisticky časový rámec a spôsob komunikácie.

V súvislosti s otázkami pre samotný trh, stojí za zváženie aj forma tzv. katalógu otázok. Ide o inštruktážny dokument, ktorý obsahuje kritériá a doložky vrátane súboru otázok, ktorými sa plánuje verejný obstarávateľ na podujatí zaoberať. Dôvod využitia tejto metódy je jednoduchý a to, že účastníci sa majú možnosť lepšie pripraviť a poskytnúť tak kvalitnejšiu odozvu.

Touto cestou Európska komisia pripomenula, že možnosti v rámci európskej legislatívy sú k dispozícii, a že jednoduchými postupnými krokmi a potrebnou vôľou sa dá realizovať aj inovatívnejšie obstarávanie, stačí využiť nástroje, ktoré sú na dosah.

Prepojenie s inovačnými ekosystémami

Európska komisia sa tiež zaoberá a zdôrazňuje prepojenie s inovačnými ekosystémami. Ekosystém inovácií tvoria podnikateľské subjekty, startupy, akademická obec, technické a podporné služby a jednotlivci, ktorí sú hybnou silou inovácií. Každý z nich zohráva dôležitú úlohu pri vytváraní hodnoty v širšom ekosystéme, a to pretavením nových nápadov na skutočnosť prostredníctvom prístupu k finančným investíciám.

Ekosystém inovácií vytvára aktívny tok informácií a zdrojov na pretavenie nápadov na skutočnosť. Prostredníctvom týchto ekosystémov inovátori a podnikatelia vytvárajú a zavádzajú riešenia s cieľom riešiť problémy skutočného sveta rýchlejšie, ako by to bolo v prípade bez takéhoto ekosystému. Týmto procesom sa vytvárajú odborné znalosti v nových oblastiach, napomáha sa diverzifikácii hospodárstva a podnikom sa umožňuje prístup k zákazníkom tam, kde sú.

Čo je ekosystémový prístup k inovácii? Cieľom ekosystémového prístupu je identifikovať kľúčových inovátorov – startupy, inovátorov a akademickú obec – a vzájomne s nimi pracovať a angažovať ich tak, aby pomáhali pri vytváraní inovačných schopností. Ekosystém inovácií poskytuje verejnému obstarávateľovi lepšiu predstavu o niekoľkých otázkach:

- Odkiaľ bude pochádzať ďalšia generácia nápadov a koncepcií?
- Ako zaujímavý je inovatívny vývoj?
- V akej fáze vývoja inovácií je relevantné sa zúčastniť?
- Akú hodnotu by mohlo inovačné riešenie vytvoriť v porovnaní s existujúcimi riešeniami?
- Kto sú noví hráči v ekosystéme, ktorých je potrebné sledovať v súvislosti so získavaním informácií o dodávateľskom trhu?

Verejný obstarávateľ by mal vytvárať prepojenia s inovačnými ekosystémami, ako sú klastre, inkubátory, agentúry pre inovácie alebo tzv. živé laboratóriá (na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej či dokonca európskej úrovni), a mal by sa s nimi naučiť pracovať.

Ďalšie pripravované aktivity

V záverečnom období realizácie národného projektu bude tím pre inovácie naďalej pokračovať so školeniami verejných obstarávateľov a obstarávateľov. Školenia budú priebežne obohatené o vždy aktuálne poznatky a novinky v danej oblasti.

Záver projektového roku bude následne zavŕšený publikáciou dokumentu Zborník príkladov dobrej praxe pre verejné obstarávanie inovatívnych riešení, v ktorom budú zahrnuté príklady z domova a zahraničia. Príklady budú v prevažnej miere inšpirované zozbieranými skúsenosťami resp. „know-how“ od Európskej komisie a medzinárodnej organizácie OECD.

Užitočné odkazy

Metodická príručka „Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami“, aktualizácia k 1.1.2022
https://zevo.uvo.gov.sk/fileadmin/zevo/dokumenty/Metodicka_prirucka_Ekologicke_vozidla_a_vybrane_sluzby_aktualizacia_1.1.2022.pdf

Infografika k metodickej príručke „Ekologické vozidlá a vybrané služby povinne zabezpečované ekologickými vozidlami“, aktualizácia k 1.1.2022
https://zevo.uvo.gov.sk/fileadmin/zevo/dokumenty/Infografika__ekologicke_vozidla_2021_web_aktualizacia_1.1.2022.pdf

Príručka na vypĺňanie súhrnných správ
https://www.uvo.gov.sk/extdoc/2328/Prirucka%20k%20suhrnnym%20spravam

Stratégia pre sociálne hľadiská vo verejnom obstarávaní na Slovensku na roky 2021-2025
https://zevo.uvo.gov.sk/fileadmin/zevo/galerie/strategia_pre_socialne_hladiska_vo_verejnom_obstaravani_na_slovensku_2021-2025__2_.pdf

Špecifická príručka Základná kniha o sociálnych hľadiskách
https://zevo.uvo.gov.sk/fileadmin/zevo/dokumenty/Zakladna_kniha_o_socialnych_hladiskach_1.pdf

Odpovede k najčastejším otázkam k sociálnemu hľadisku
https://zevo.uvo.gov.sk/fileadmin/zevo/dokumenty/Odpovede_k_najcastejsim_otazkam.pdf

Webové podsídlo národného projektu
https://zevo.uvo.gov.sk/